

ทวารุจิรียตฺเถร วตฺถุ ๑

“สทฺสสมปี เจ คาลาติ อิมํ ฐมฺมเทสนํ สตุถา เขตฺวเน
วิหรนฺโต ทวารุจิรียตฺเถรํ อารพฺภ กเถสิ ๑

ทวารุจิรียะสำคัญว่าตนเป็นอรหันต์

(หน้า ๙๒-๙๔ เอกสมัยี ทิ กาล - ปุราณสาโลหิตา เทวตาคิ)

เอกสมัยี ทิ กาล พหุ มนุสฺสา นาวาย มหาสมุทฺทํ ปกฺขนุ
ทิตฺวา อนฺโตมฺมหาสมุทฺเท ภินฺนํ นาวาย มจฺจกจฺจปภกฺขา
อเหตุํ ๑ เอโกเวตฺถ เอกํ ผลกํ คเหตุวา วายมนฺโต สุปฺปา
รกปฏฺญนฺตึโรกฺกมิ ๑ ตสฺส นิวาสนปารุปนํ นตฺถิ ๑ โส อณฺณํ กิณ
จิ อปสฺสนฺโต สุกฺขกฺกุจฺจทณฺฑกํ วาเกหิ ปฺลิวะเจตฺวา นิวาสนปารุ
ปนํ กตฺวา เทวกุลโต กปาลํ คเหตุวา สุปฺปารกปฏฺญนํ อคฺมาสิ ๑
มนุสฺสา ตํ ทิสฺวา ยาคฺกุตฺตาทินิ ทตฺวา “อัย เอโก อรฺหาติ สม
ภาเวสุ ๑ โส วตฺถเส อุนฺนิตฺเตสุ “สจฺหาํ นิวาเสสฺสามิ วา ปา
รุปีสฺสามิ วา, ลากฺสกุกาโร เม ปรีหายิสฺสตีติ อานีตานิ ปกฺขิปิตฺวา
ทวารุจิราเนว ปรีทหิ ๑ อถสฺส พหุหิ “อรฺหาติ วุจฺจมานสฺส เอวํ เจต
โส ปรีวิตกฺโก อุตฺปาทิ เย โข เกจิ โลเก อรฺหนฺโต วา อรฺหตฺ
ตมคฺคํ วา สฺมาปฺนนา, อหํ เตสํ อณฺณตโรติ ๑ อถสฺส ปุราณ
สาโลหิตา เทวตา เอวํ จินฺเตสิ ๑

ปุราณสาโลหิตาคิ ปุพฺเพ เอกโต กตฺสมณฺธมฺมา ๑ ปุพฺเพ
กิริ กสฺสพทสฺพลสฺส สาสเน โอสกฺกมาเน, สามณฺเธาทีนํ วิป
ปการํ ทิสฺวา สตฺต กิณฺฑู สํเวคปฺปตฺตา ‘ยาว สาสนสฺส อนฺตรธานํ
น โหติ; ตาว อตฺตโน ปตฺติจฺจํ กิริสฺสามาติ สุวณฺณเจตฺยิ วนุ

ทิตฺวา อรณฺณํ ปวิฏฺฐา เอกํ ปพฺพตํ ทิสฺวา “ชีวิเต สาลยา
 นีวตฺตนฺตุ, นีราลยา อิมํ ปพฺพตมภีรฺหฺนฺตฺติ วตฺวา นิสฺเสณฺนี
 พนฺธิตฺวา สพฺเพปี ตํ ปพฺพตํ อภีรฺยฺห นิสฺเสณฺนี ปาเตตฺวา สมณ
 ธมฺมํ กรีสุ ๑ เตสุ สงฺฆตฺเถโร เอกเรตฺตาทิกฺกเมเนว อรหฺตฺตํ ปาปฺุณฺนิ
 ๑ โส อนนฺตตฺตทเห นาคลตาทนฺตกฺกฺุชฺ ฆาทิตฺวา อุตฺตรกฺุโรโต ปิณฺุท
 ปาตํ อหริตฺวา เต ภิกฺุ ุ อห “อวฺุโส อิมํ ทนฺตกฺกฺุชฺ ฆาทิตฺวา
 มฺุชฺ โหวิตฺวา อิมํ ปิณฺุทปาตํ ุณฺุชธาติ ๑ “กิมฺฺปน ุณฺุเต อม
 เหหิ เอวํ กตฺติกา กตฺตา ‘โย ปจฺมํ อรหฺตฺตํ ปาปฺุณฺนาติ, เตนาภตํ
 ปิณฺุทปาตํ อวเสสา ุณฺุชิสฺสสนฺตีติ ๑ “โน เหตํ อวฺุโสติ ๑ “เตน
 หิ สเจ มยฺฺปี ตุมฺเห วิย วิเสสํ นินฺุพฺพตฺเตยฺยาม, สยฺ อหริตฺวา ุณฺุช
 ชิสฺสามาติ น อิจฺฉีสุ ๑ ทฺุติยทิวเส ทฺุติยตฺเถโร อนาคามิผลํ ปาปฺุณฺนิ ๑
 โสปี ตเถว ปิณฺุทปาตํ อหริตฺวา อิตเร นินฺุณฺเตสิ ๑ เต เอวมาหํสุ
 “กํ ปน ุณฺุเต อมฺเหหิ เอวํ กตฺติกา กตฺตา ‘มหาเถเรน อภตํ
 ปิณฺุทปาตํ อุณฺุชิตฺวา อนฺุตเถเรน อภตํ ุณฺุชิสฺสามาติ ๑ “โน
 เหตํ อวฺุโสติ ๑ “เอวํ สนฺุเต ตุมฺเห วิย มยฺฺปี วิเสสํ นินฺุพฺพตฺเตต
 วา อตฺตโน ปฺุริสกาเรน ุณฺุชิตฺุ สกโกณฺุตา ุณฺุชิสฺสามาติ น อิจฺฉีสุ ๑
 เตสํ อรหฺตฺตปฺุตฺโต ภิกฺุ ปฺุริณฺุพฺพายิ, อนาคามิ พฺุรหฺมโลเก
 นินฺุพฺพตฺติ, อิตเร ปญฺจ วิเสสํ นินฺุพฺพตฺเตตฺุ อสกโกณฺุตา สฺุสฺสิตฺวา
 สตฺตเม ทิวเส กาลํ กตฺวา เทวโลเก นินฺุพฺพตฺตา อิมสฺมํ พฺุทฺุชฺป
 ปาเท ตโต จวิตฺวา ตตฺถ ตตฺถ ุณฺุชเรสุ นินฺุพฺพตฺตีสุ ๑ เตสุ เอโก
 ปุ่กฺุสาติ ราชา อโหสิ, เอโก ุณฺุมารกสฺสโป, เอโก ทารุจฺุริโย, เอโก
 ทพฺุโพ มลฺลปฺุตฺโต, เอโก สภีย โปริพฺุพาชโกติ ๑ ตตฺถ โย โส พฺุ
 รหฺมโลเก นินฺุพฺพตฺตภิกฺุ, ตํ สนฺุธาเยตํ วุตฺตํ “ปฺุราณสาโลหิตา เทวตาติ ๑

พรหมบอกความจริงแก่ท้าวจิริยะ

(หน้า ๙๔-๙๖ ตสฺส พุรหฺมโน - เทเสถว เม ฌมฺมนฺติ)

ตสฺส พุรหฺมโน เอตทโหสิ “อัย มยา สทฺธิ นิสฺเสถนึ
พนฺธิตฺวา ปพฺพตฺ อภิริหิตฺวา สมณธมฺมํ อกาสิ, อิทานิ อิมํ ลทฺธิ
คเหตฺวา จรฺนฺโต วินฺตฺเสยฺย, สํเวเชสฺสามิ นนฺติ ฯ อถ นํ อุปสงฺกมิตฺวา
เอวมาท “เนว โข ตฺวํ พาทิย อรหา, นาปี อรหตฺตมคฺคํ สฺมาปฺนฺโน;
สาปี เต ปฏฺฐิปทา นตฺถิ, ยาย ตฺวํ อรหา วา อสิ อรหตฺตมคฺคํ วา
สฺมาปฺนฺโนติ ฯ พาทิโย อากาเส จตฺวา กเถนฺตํ มหาพุรหฺมานํ
โธโลเกตฺวา จินฺเตสิ “อโห ภาริยํ กมฺมํ กตํ, อหํ ‘อรหามฺหิตี
จินฺเตสิ, อยญฺจ มํ ‘น ตฺวํ อรหา, นาปี อรหตฺตมคฺคํ สฺมาปฺนฺโนติ
วทฺติ, อตฺถิ นฺุ โข โลเก อญฺเอย อรหาติ ฯ อถ นํ ปุจฺฉิ “อตฺถิ
นฺุ โข เอตฺรหิ เทวเต โลเก อรหา วา อรหตฺตมคฺคํ วา
สฺมาปฺนฺโนติ ฯ อถสฺส เทวตา อาจิกฺขิ “อตฺถิ พาทิย อุตฺตเรสุ
ชนปฺเทสุ สาวตฺถึ นาม นกรํ, ตตฺถ โส ภควา เอตฺรหิ วิหฺรติ อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ, โส หิ พาทิย ภควา อรหา เจว อรหตฺตาย จ
ธมฺมํ เทเสตีติ ฯ พาทิโย รตฺติภาเค เทวตฺาย กถํ สุตฺวา
สํวิกฺคมานโส ตํขณฺณเวยว สุปฺปารกา นิกฺขมิตฺวา เอกฺรตฺติวาเสน
สาวตฺถึ อคฺมาสิ ฯ สพฺพํ วิสโยชนสตฺกํ มคฺคํ เอกฺรตฺติวาเสเนว
อคฺมาสิ; คจฺฉนฺโต จ ปน เทวตานุภาเวน คโต ฯ “พุทฺธา-
นุภาเวนาคิปี วทฺนฺติเยว ฯ ตสฺมี ปน ขณฺเ สตฺถา สาวตฺถึ
ปิณฺฑาย ปวิฏฺโง โหติ ฯ โส ภูตฺตปาตฺราเส กายาลลียํ วิโมจฺนตฺถาย
อพฺโปกกาเส จงฺกมนฺเต สมฺพุทฺเเล ภิกฺขุ “กหํ เอตฺรหิ สตฺถาติ
ปุจฺฉิ ฯ ภิกฺขุ “สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโงติ วตฺวา ตํ ปุจฺฉิสฺสุ

“ตฺวํ ปน กุโตะ อากโตสตีติ ฯ “สุปฺปารกโต อากโตมฺหีติ ฯ
 “กทา นิกฺขนฺโตสตีติ ฯ “หิโย สาอํ นิกฺขนฺโตมฺหีติ ฯ “ทฺวโรสตี
 อากโต, นิสีท ตาว, ปาทะ โหวิตฺวา เตเลน มกฺเขตฺวา โถกํ
 วิสฺสมาหิ อากตกาเล สตุถารํ ทกฺขิสฺสตีติ ฯ “อหํ ฆนฺเต สตุถ
 วา อตฺตโน วา ชีวิตนฺตฺราอํ น ชานามิ, เอกฺรตฺเตเนวมฺหิ กตฺถจ
 อญฺจตฺวา อนิสีทิตฺวา วิสโยชนสติกํ มคฺคํ อากโต, สตุถารํ ปสฺสิตฺวา
 ว วิสฺสมิสฺสามีติ ฯ โส เอวํ วตฺวา ตฺรมาทรูปํ สวตฺถึ ปวีตฺวา
 ภควนฺตํ อนุปมาย พุทฺธสิริยา ปิณฺฑทาย จรนฺตํ ทิสฺวา “จิสฺสํ
 วต เม โคตโม สมนาสมนฺพุทฺโธ ทิฏฺฐจฺเจติ ทิฏฺฐจฺญานโต ปญฺจาย
 โอนตสรีโร คนฺตฺวา อนนฺตรวีถิยํ ปญฺจปฺปตฺติจฺเจเตน วนฺทิตฺวา
 โคปฺพเกสฺสุ ทพฺพํ คเหตุวา เอวมอาห “เทเสตฺถ เม ฆนฺเต
 ภควา ฐมฺมํ, เทเสตฺถ สุกโต ฐมฺมํ, ยํ มมสฺส ทิฆมฺรตฺตํ
 หิตาย สุขายาติ ฯ อถ นํ สตุถา “อกาโล ตาว พาหิโย,
 อนนฺตรวีถิ ปวีฏฺฐจฺเจมฺหิ ปิณฺฑทายาติ ปฏฺฐิกฺขิปี ฯ ตํ สุตฺวา พาหิโย
 “ฆนฺเต สํสारे สํสฺรณฺเตน กวพิงฺการาหาโร น อลทฺธปฺพุโพ,
 ตุมฺหากํ วา มยฺหํ วา ชีวิตนฺตฺราอํ น ชานามิ, เทเสถว
 เม ฐมฺมนฺติ ฯ

ทวารุจิริยะบรรลฺพระอรหัต

(หน้า ๙๖-๙๘ สตุถา ทฺติยปี - ทวารุจิริยตฺเถรวตฺถ)

สตุถา ทฺติยปี ปฏฺฐิกฺขิปีเยว ฯ เอวํ กิรสฺส
 อโหสิ “อิมสฺส มํ ทิฏฺฐกาลโต ปญฺจาย สกฺลสรีโร นินฺนตฺโร
 ปีติยา อชฺฌตฺถตฺตํ โหติ, พฺลวปฺปิตฺติเวโค ฐมฺมํ สุตฺวาปี น

สภขิสสตี ปฏิวิชฌิตุ, มชฌตตูปะกขาย ตาว ตัญจตุ; เอกรตเตเนว
 วัสโยชนสติกัม มคคัม อากตตตวา ทรโถปัสส พลวา, โสปี ตาว
 ปฏิปุสสสมภตฺตติ; ตสฺมา ทวักขตฺตํ ปฏิกฺขิปิตฺวา ตตฺยปี ยาจิตฺโต
 อนฺตรวีสิตฺยํ จิตฺโต ว “ตสฺมาตีห เต พาหิย เอวํ สิกฺขิตพฺพํ
 ‘ทัญฺเจ ทัญฺจมตฺตํ ภวิสสตีตีอาทีนา นเยน ธมฺมํ เทเสตี ฯ โส สตถุ
 ธมฺมํ สุนนฺโตเยว สพฺพาสเว เขเปตฺวา สห ปฏิสมภิทาหิ
 อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ, ตาวเทว จ ปน ภควนฺตํ ปพฺพชฺชํ ยา
 จิ, “ปฺริปฺนุณฺนเต ปตฺตจิวฺรนฺติ ปุณฺโณ “น ปฺริปฺนุณฺนติ อาห ฯ
 อถ นํ สตถา “เตนหิ ปตฺตจิวฺรํ ปฺริเยสาคีตี วตฺวา ปกฺกามิ ฯ
 โส กิร วิสตีวสฺสสทสฺสานิ สมณธมฺมํ กโรนฺโต “ภิกฺขุนา นาม
 อตฺตนา ปจฺจเย ลภิตฺวา อถลํ อนฺโถเกตฺวา สยเมว ปฺริภุชิตฺตุ
 วญฺญตีตี เอกภิกฺขุสฺสปี ปตฺเตน วา จิวฺเรน วา สงฺคหํ นาคาสี ฯ
 เตนสฺส “อิทฺธิมยปตฺตจิวฺรํ น อุปฺปชฺชิสฺสตีตี ญตฺวา เอหิ
 ภิกฺขุภาเวน ปพฺพชฺชํ นาทาสี ฯ ตมปี ปตฺตจิวฺรํ ปฺริเยสมานเมว
 เอกา ยกฺขินี เชนฺรุเปน อากนฺตฺวา วามอฺรุหมฺหิ ปหฺริตฺวา จีวิตกฺขยํ
 ปาเปสี ฯ สตถา ปิณฺฑทาย จริตฺวา กตภตฺตกิจฺจํ สมพฺพหุเลหิ ภิกฺขุ
 หิ สทฺธิ นิกฺขมฺนฺโต พาหิยสฺส สรีรํ สงฺการญฺจาเน ปตีตํ ทิสฺวา
 ภิกฺขุ อาณาเปสี “ภิกฺขเว เอกสมฺมึ เคหฺทวาระ จตฺวา มถจกั อ
 หราเปตฺวา อิมํ สรีรํ นครโต นีหฺริตฺวา ฉาเปตฺวา ญปํ กโรถา
 ตี ฯ ภิกฺขุ ตถา กรีสฺสุ; กตฺวา จ ปน วิหารํ คนฺตฺวา สตถารํ อุป
 สงฺกมิตฺวา อตฺตนา กตฺกิจฺจํ อาโรเจตฺวา ตสฺส อภิสมฺปฺรಾಯํ ปุจฺฉิสฺสุ ฯ
 อถ เนลํ ภควา ตสฺส ปฺรินิพฺพุตภาวํ อาจิกฺขิตฺวา “เอตทคคํ ภิกฺข
 เว มม สวากานํ ภิกฺขุณํ จิปฺปาภิลฺลณานํ, ยทิตฺทำ พาหิโย ทา

รุจีริโยติ เอตทคฺเค จเปสฺสิ ฯ อถ นํ ภิกฺขุ ปุจฺฉนฺสู “ภนฺเต ตุมฺहे
 ‘พาหิโย ทารุจีริโย อรหตฺตํ ปตฺโตติ วเทถ, กทา โส อรหตฺตํ
 ปตฺโตติ ฯ “มม ฌมฺมํ สุตกาเล ภิกฺขเวติ ฯ “กทา ปนสฺส ตุมฺเหหิ
 ฌมฺโม กถิโตติ ฯ “ปิณฺฑทาย จรณฺเตน อนฺตรวീถิยํ จตฺวาติ ฯ “อปฺ
 ปมตฺตโก หิ ภนฺเต ตุมฺเหหิ อนฺตรวীถิยํ จตฺวา กถิตฌมฺโม, กถํ โส
 ตาวตเกน วิเสสํ นิพฺพตฺเตสฺสีติ ฯ อถ เน สตุถา “ภิกฺขเว มม ฌมฺมํ
 ‘อปฺปํ วา พหุํ วาติ มา มินาถ; อนเกานิปี หิ คาถาสหฺสฺสานิ
 อนตฺถนินฺสฺสีตานิ น เสยฺโย, อตฺถนินฺสฺสีตํ ปน เอกมฺปิ คาถापทํ
 เสยฺโยติ วตฺวา อนุสนฺธิ ฆณฺเฏตฺวา ฌมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ คาถมาห

“สทฺสสมฺปิ เจ คาถา อนตฺถปทสฺสยฺหิตา;

เอกํ คาถापทํ เสยฺโย, ยํ สุตฺวา อุปฺสมมฺตีติ ฯ

ตตฺถ “เอกํ คาถापทฺนฺติ “อปฺปมาโท อมตํ ปทํ ฯ เป ฯ
 ยถา มตาติ เอวรฺุปา เอกา คาถापิ เสยฺโยติ อตฺถโธ ฯ เสสํ
 ปุริมฺนเยเนว เวทิตพฺพํ ฯ

เทสนาวสาเน พหุํ โสตาปตฺติผลาทีนิ ปาปุณฺนีสูติ ฯ

ทารุจีริยตฺเถร วตฺถุ ฯ
